

(*Questa*, 47.27); el desgraciat que s'estimba dins un avenc «axí com caïe, tingués a una rama de un arbre que ere in mig-loc ---», StVicentF (*Serm.* II, 145.26); «al mig-loc d'aquel verger ---», *Tuglat* (100). Avui no en queda memòria en la major part del territori, però sí que ho he sentit encara bastant pel Rosselló, amb un paper força semblant al del fr. *milieu*, i fins i tot es diu a l'Alt Empordà «Fortianell és a miglloc d'aquí a Vila-sacra» (o sigui 'a mig camí') em deien a Fortià (1908). No estic tan segur que sobrevisqui a Menorca, majorment no trobant-ho en l'*AlcM*; i tanmateix tinc nota que a Sant Climent de Mussuptà on (vaig recollir la disponimíia un dia d'estiu a l'hora de la gran soleïada) l'athom refusà d'acompanyar-me pel terme, de manera que solament el Sr. Rector, crec que esgriment l'anunci de les penes avernals, aconseguí que un pagès em digués els noms dins la Rectoria, i digué, a mitja enquesta, «sortim a millòk»: sembla, doncs, que es referia —sí no em confonc— que llavors passava a parlar del centre del terme (¿o volgué dir tanmateix sortim a caminar pel poble?).

Mitja-lluna 'eina consistent en una fulla d'acer semicircular': a Eivissa no es deu aplicar solament a l'estri de fusta del capeller (*AlcM*, § 4), car PzCabr. diu «mitxalluna: trinchante semicircular».

Mitjamèn men. 'menestral no modest': Camps Merc. parlant-nos del renomnat poeta rústic de l'illa J Vivó (1715-80): «en ses primeries de sa vida de glosador, en trobar-lo senyors, cavallers, mussons i mitjamèns, era consuetud que l'escometessin dient-li —Mestre Bep, fèis-mos una glosa» (*Folk. Men.* I, 197). Té raó En Moll: això no conté el cat. *mitja*, car és una relíquia del temps de la dominació anglesa de l'illa, provinent de l'angl. *midshipman*, que designa una graduació en la marina de guerra, la inferior al sub-tinent (mot tan popular que els anglesos l'abreugen familiarment com a *middy*): endevinem que els anglesos, allà tots familiars amb la terminologia naval, devien aplicar-ho metafòricament com a sobrenom dels menorquins de classe modesta.

Mitgelis, potser per algun beat beneït a qui s'atribueixi la nècia repetició d'un *Amen coelis* que sentia en sermons o misses, després deformat per influència de mots com *mitja-cerilla* (que no és olotí com diu *AlcM*, sinó vulgar de tot el Princ.): o bé de *mediis ceris* 'ceres mig-cremades' també dita de sagristà.

DERIV. més independents:

Meitat. Ve del ll. tardà MEDIETAS, -ATIS, que amb caràcter avulgarat va substituir en llatí el llatí clàssic *dimidium*: es troba sobretot en el llatí cristià, des de c. al S. IV ben sovint (*Vulgata* etc.): d'aquí vénen totes les formes romàniques (fr. *moitié*, cast. *mitad*, it. *metà*, oc. ant. *meitat*, de vegades també *mitat*, *meitat* etc.). General en català des dels orígens: «lo mas de la Sala d'Ora, que solie dar a Sen Pere, de pa e de vino e de carn la meitad, e per 70 sol. que B.n'ag, tornà-o a sensum», doc. del Cardener S. XII (PPujol, *DocVgUrg.*, 4.12); «Tornad-vos a mi —zo dix N. Séiner— ab tot vostre cor e ab tota vostra pensa. —No dix mica ab la meitad del cor, mas ab tot lo cor; per

què, quan del cor ixen totes les obres que són feites, primerament són pensades, e pux són messes en obra», *Hom.*, 4v19; «el príncep de la terra --- dix --- que ell, per honrar la glòria de Déu --- volia ésser parçoner en la messió que ls estudiants farien, e volia fer la meytat del monestir a sa messió», Lull (*Blanq.*, *NCl.* II, 154.11).

Aquesta ha estat sempre la forma del mot en català (ben natural com a resultat fonètic: MEIETATE > *meitat*), i la llengua literària l'ha mantinguda sempre: almenys ha estat constantment la usada en literatura, de manera que és excepcional de trobar alguna derogació de la regla, i això només en textos de caràcter local i poc elevat, en alguna comarca molt excèntrica: «perdrà la roba que portarà de la qual los saigs --- agen la mitat», doc. ross. de 1295 (prolongament de l'àrea de l'oc. dial. *mitat*), *RLR* v, 81; «aquell --- que tal lligament --- farà --- perda la mitat de la lengua, sens tota merç», a. 1424, *Ordinacions* de la Vall d'Àneu (doncs, a la punta NO. del nostre domini lingüístic), *RFE* IV, 34; quant a OPou («síclus vulgaris és la mitat menor que'l síclus sanctuarii», *ThPu.*, 206) és segur que aquesta forma no és d'ell (sinó dels tipògrafs valencians acastellanats de qui hagué de servir-se), car ell era de Girona, on no s'ha vacillat gens en aquest detall.

No desconequem que avui predomina la pronúncia *mitat* en el parlar del P. Val. i de Mall. i Men., però és gran l'exageració d'AMAlcover (*BDLC* IV, 239; VIII, 33) quan deïa que la pronúncia *maitat* era cosa peculiar de Girona, Blanes, Ribes i Vall d'Hostoles mentre que es deïa *mitat* a totes les Balears i «gran part del Princ.»: l'única diferència és que el predomini de *maitat* sobre la pronúncia descuidada i avulgarada *mitat* és una mica més complet a la part NE. del Princ., mentre que a Bna. el parlar familiar vacilla, i més al Sud la pron. descurada té gran extensió, però la gent de parlar acurat diu *maitat* a Barcelona i fins en el CpTarr., a Eivissa etc. En la inclinació de molts mallorquins a acceptar *mitat* ha tingut sens dubte part principal la indulgència provinciana de tanta gent de «Bearn» i de la Seu envers els castellanismes de caràcter culte: la mateixa que havia introduït a Mall. les vergonyoses castellanades del gènere de *cantidat*, *feo* i anàlegs, que causen escàndol a tota persona del Continent.

Es cosa sabuda que hi ha *meitat* en els clàssics valencians, com pertot: «Tirant ordenà que lo Duc de Pera ferís primer --- lo Marqués de Sant Jordi --- lo Duc de Sinòpoli --- con Tirant véu que casi la meytat de la sua gent havia ferit ---», «sí no yo li faré beure tanta aygua que de la meytat ne hauria prou», JoMartorell (*Ag.* II, 246, 105, i encara I, 29; I, 267 etc.).

DERIV.: *Meitadella* 'mesura de líquids' Emp. (1599), Gironès (Llorà: «una meitadélla d'oli» 1964, i allí ho veig en un doc. de 1733). *Meitadenc* 'mestall de blat i sègol' (*mitadén*, a tots els pobles de Cardós i Vall Ferrera, 1932-34). *Meitadà*. *Meitadat* [Jaume I, Lull]. *Meitenc* (??) segurament còpia barroera de Grieria per *meitadenc*.